

Barn som har gode relasjoner hjemme, drar størst positiv nytte av den sosiale læringen. Alle barn har med seg erfaringer i «ryggsekken» som vil prege hvordan barnehagen påvirker dem. FOTO: Berit Roald, NTB Scanpix

- Barnehagen har liten positiv effekt på barns sosiale ferdigheter

Barn bruker mer og mer tid i barnehagen, men det gir lite positiv effekt for barns sosiale kompetanse. Det viser en ny doktorgradsstudie i psykologi.

Heidi Borud

Publisert: 26.jun. 2013 08:26 Oppdatert: 26.jun. 2013 08:28

Psykolog Elisabet Solheim har i sitt doktorgradsarbeid ved NTNU i Trondheim studert mulige effekter av barns ulike barnehageerfaring i løpet av de 4 - 5 første leveårene, og vurdert sosial og emosjonell tilpasning ved når barna er 4,5 år og 6 år.

Det ble lagt spesiell vekt på hvor mange timer barna hadde vært i barnehagen, gruppestørrelse og kvaliteten på relasjonen mellom barn og førskolelærer.

I studien fremkommer det at jo lengre tid barnet tilbringer i barnehagen, jo større er sjansen for at forholdet til de ansatte preges av konflikt.

- Dette kan først og fremst henge sammen med at barn som har tilbrakt mye tid i barnehage også har hatt flere muligheter til å havne i konflikt med de ansatte, rett og slett fordi de har vært mer i barnehagen. Det kan imidlertid også forstås som at barn som tilbringer mye tid i barnehagen er blitt mer «varme i trøya» og hevder seg mer sosialt, på godt og vondt, sier Solheim.

Hun understreker at denne sammenhengen er svak og at den praktiske betydningen sannsynligvis er liten.

Foreldrene viktigst

- *Mye tid i barnehage skader ikke, men det er heller ikke nødvendigvis bra for barnas sosiale kompetanse. Hvordan tolke dette? At relasjonen til foreldrene uansett er det absolutt viktigste?*

- Ja, det kan du si. Vi vet at det er veldig mange ulike faktorer i et barns liv som har betydning for deres utvikling. Barnehagen utgjør bare en del av det store bildet, og det er derfor vanlig at man finner ganske beskjeden betydning av barnehagen, også i andre studier, sier Solheim.

- Det at vi ikke finner hverken positive eller negative sammenhenger, kan henge sammen med at andre faktorer i barns liv betyr mer. Vi vet at familien har mer å si for barns utvikling enn for eksempel barnehageerfaring. Dette skyldes nok først og fremst at barn deler gener med sine foreldre.

Bakgrunn avgjørende

Heller ikke barn med risiko for utagerende adferd får et ordentlig løft av å være i barnehagen, ifølge studien.

Når et barn begynner i barnehagen, kan man se det som at barnet får et sett av nye muligheter for utvikling og læring. Dette skjer først og fremst gjennom at barna danner nye relasjoner til voksne utenfor familien, og ikke minst andre barn.

Les også

Barna kommer imidlertid ikke tomhendte til barnehagen. De har allerede med seg mange erfaringer i «ryggsekken» som vil prege hvordan barnehagen påvirker dem, ifølge doktorgraden.

- Vi har sett på en av mange mulige risikofaktor, nemlig utrygghet i relasjonen barnet har med sine foreldre. Er denne utryggheten stor nok, vil dette komme til uttrykk gjennom hvordan barnet oppfører seg sammen med andre. Det vi finner er at disse barna ikke får det samme løftet i sosial kompetanse fra en positiv relasjon til de ansatte, som barn som ikke er i risiko, sier hun.

Overlege: Ingen poeng å ta med babyen til Syden
Setter du egne eller barnets behov først?

- Barnet har aldri ansvaret

De aller mest sårbare barna ser ut til å være immune for den positive effekten av et godt forhold til personale.

- Dette minner oss på hvor viktig det er å møte hvert enkelt barn der barnet er. Barnets erfaringer hjemme, før de begynte i barnehagen, preger i hvor stor grad barnet greier å benytte seg av de mulighetene som finnes i barnehagen, sier Solheim.

Solheim mener de såkalte risikobarna burde tilbys noe mer enn det som er vanlig i barnehagen, og at det er spesielt viktig for disse barna at de får voksne rundt seg, som er villige til å jobbe ekstra for å skape gode relasjoner til dem over tid.

Les også

Dette bør barnet ditt mestre

Motorisk svake og inaktive barn har større risiko for å møte utfordringer på andre arenaer i livet.

Disse barna kan også trenge mer hjelp av de voksne til å komme inn i lek med andre barn, og å omgås andre barn på en god måte. Det er også avgjørende at de ansatte greier å se forbi den adferden barna viser, og ser hvilke behov som ligger bak.

- Barn som har utrygge relasjoner til sine foreldre kan vise utagerende adferd. Det er aldri barnet som har ansvaret for kvaliteten på relasjonen til voksne. Ansvaret ligger hos de voksne, påpeker psykologen.

Best hjemme, best borte

- De barna som har det sosialt sett best hjemme, har også størst positiv effekt av barnehagen, sier Hanne Haavind, professor i barnepsykologi ved Universitetet i Oslo.

- Barnehagen har en positiv betydning for de aller fleste barns utvikling, men i nært samspill med hvordan barna lever hjemme i familiene, sier Haavind.

- Hvordan skal vi forstå barnehagens effekt på barnas utvikling?

- De positive effektene er sterkest og tydeligst for de barna som har gode sosiale og trygge rammer hjemme, men det er selvfølgelig variasjoner også her. Det samme ser vi når det gjelder overgangen fra barnehage til skole. Gode relasjoner hjemme gjør at man fungerer bedre i samspill med både andre barn og voksne, sier Haavind.

Professoren har forsket på barns livsvilkår og psykologi siden 1970-tallet.

- Samtidig er det slik at barnehageplass er et av de viktigste hjelpemidlene barnevernet har overfor barn og familier som sliter. Med en barnehageplass kan barnevernet hjelpe de barna og familiene som strever både økonomisk og sosialt, sier Haavind.

Les også

- For få barnehageansatte varsler om omsorgssvikt

Få barnehageansatte varsler barnevernet om mistanke om omsorgssvikt. - Bortforklaring er et svik mot barna, sier barnepsykolog Magne Raundalen.

Hun kjenner ikke alle detaljene i psykolog Elisabet Solheims doktorgradsarbeid, men peker på at hovedtendensene - som går i retning av at mye eller lite opphold i barnehage ikke skaper betydelige forskjeller mellom barn - ikke står i motsetningsforhold til oppfatningen av at kvalitetsbevisste barnehager generelt sett gir et positivt bidrag til barns oppvekst.

Hun advarer mot å trekke for bastante konklusjoner ut fra veldig små dataforskjeller.

Haavind minner om at samfunnet har endret seg i en mer barnevennlig retning og at barn i Norge gjennomgående har det veldig bra sammenlignet med barn i mange andre land.

- I Norge er både småbarnsfamiliens livskvalitet og tilgangen på barnehager på et godt nivå sammenlignet med mange andre land, sier Haavind.

- Nettopp fordi familiene gjennomgående har gode vilkår for å ta seg av barna sine, har norske barn lavere forekomst av psykososiale problemer enn barn som vokser opp andre steder i verden.

Barns sosiale relasjoner

- Psykolog Elisabet Solheims doktorgradsarbeid ved NTNU i Trondheim viser at det foreligger lite støtte for at barn flest påvirkes negativt av mye tid i barnehage, gruppes størrelse og kvaliteten på førskolelærer-barn relasjonen.
- Men resultatene indikerer heller ikke at barn flest profiterer sosialt på å gå i barnehage.
- De viktigste funnene fra studien knytter seg til at det ikke finnes noen sammenheng mellom tid i barnehage (fra barnet starter i barnehage og frem til 4.5 år) og barns sosiale kompetanse og problemadferd.
- Det vil si at tidlig start og dermed mye tid i barnehage, ikke ser ut til å ha negative konsekvenser for barns utvikling.
- Samtidig finner man at tid i barnehage heller ikke har en positiv innvirkning på barns sosiale kompetanse ved 4.5 års alder.
- Videre understrekes det i funn fra studien at kvaliteten på den relasjonen barn danner til de voksne i barnehagen har betydning for deres sosiale utvikling fra barnehage til skole.
- Barn som hadde en positiv relasjon til voksen i barnehagen når de var 4.5 år (dvs. en relasjon med mye nærhet, lite konflikt og lite over-avhengighet) hadde bedre sosial kompetanse i første klasse, enn barn som hadde en mindre positiv relasjon.
- Det som var overraskende, var at dette ikke gjaldt for barn i relasjonell risiko (dvs. barn med utrygge relasjoner til foreldrene).
- Studien omhandler ca. 1000 barn trukket fra populasjonsstudien Tidlig Trygg i Trondheim og følger årskullet født i Trondheim i 2003/2004.
- Utvalget er representativt for 4 og 6 åringene i Norge.

Barnehagetall

- 79 prosent av barn i kontantstøttealder – 1-åringene og 2-åringene – går i barnehage, og 96 prosent av barn i alderen 3–5 år går i barnehage.
- 31 prosent av landets barnehager er åpne mer enn ti timer hver dag, 60 prosent er åpne ni til ti timer hver dag, seks prosent er åpne seks til ni timer hver dag.
- 84 -86 prosent av barna oppholder seg full tid i barnehagen, det vil si 41 timer eller mer i uken.

Kilde: regjeringen.no

Flere bilder

Psykolog Elisabet Solheim mener risikobarna bør få tettere oppfølging i barnehagen.

Gode Tilbud

Opplæring - Byggekonsulent - Utleie

Sluttnoter

1. <http://www.aftenposten.no/familie-og-oppvekst/Disse-barna-har-ikke-glede-av-Syden-turen-7240023.html>
2. <http://www.osloby.no/sprek/Dette-bor-barnet-ditt-mestre-7225762.html>
3. <http://www.aftenposten.no/familie-og-oppvekst/--For-fa-barnehageansatte-varslar-om-omsorgssviikt-7215585.html>